

Latviešu tautiskā kustība un Latvijas valstiskums: no 21. gadsimta atskatoties

Ivars Ījabs, ijabs@lu.lv

1918.gada 18.novembrī proklamētā Latvijas valsts ir izveidota, apvienojot latviešu vēsturiskās zemes un balstoties **uz latviešu nācijas negrozāmo valstsgribu un tai neatņemamām pašnoteikšanās tiesībām**, lai garantētu latviešu nācijas, tās valodas un kultūras pastāvēšanu un attīstību cauri gadsimtiem, nodrošinātu Latvijas tautas un ikviena brīvību un sekmētu labklājību.

LR Satversmes levads, pieņemts 2014. gada 19. jūnijā

LANTKAHRTE

Latweesche semmes,

apgekdata

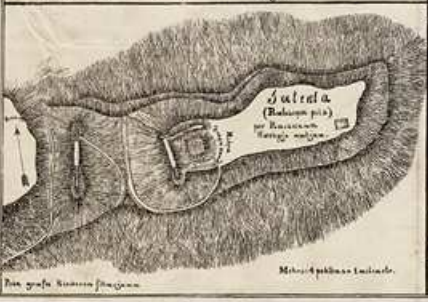
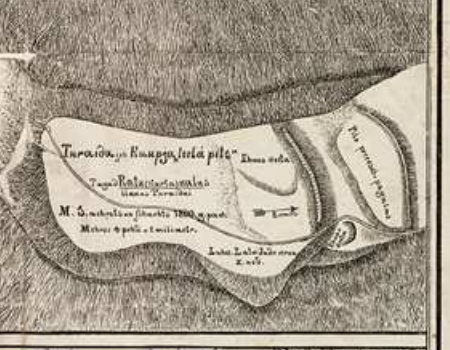
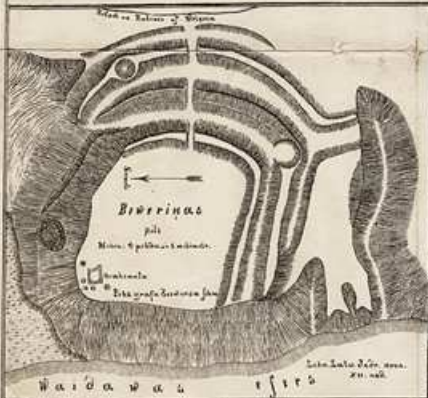
G. A. REYHERA

Tehrpatē, 1859¹⁴

gadiā

9. ukkata-pec Schults

Satwija
Karl
(Kurfürst) Woldemar
Wilhelms gub.
latwersch (Dach).

[illegible]

Допущено цензурой. — Рига. Сентябрь 1928 г.

Ievads: 1860. gadi

- “Pēterburgas avīzes”: liberalizācija, opozīcija vācbaltu aristokrātijai
- Lielbritānijas modelis
- Zemnieku stāvoklis
- Valdemārs: latvieši kā “Krievijas holandieši”
- Vācbaltu “postkoloniālisms”

1870. gadi: “Reformu debate”

- Liberālā baltvācu aristokrātija: “vienota Baltijas tauta”
- Iekļaut politiskajā struktūrā arī pilsētniekus un zemniekus
- Vienlaikus - no Pēterburgas reformu spiediens
- Slavofili <=> Širrens
- 1878. gads: pilsētu domju vēlēšanas
- Debates starp vācu konservatīvajiem (Ernsts Nolkens) un liberāļiem (E. fon Heikings, H. fon Samsons - Himmelstjerna, E. fon Menzenkampfs u.c.)

Zemstes vai paplašināts landtāgs?

- Zemstes - Krievijas “standarts”, pielaisti visi pēc nodokļu svara
- Baltijas “īpašais” statuss - atcelts
- Paplašināts landtāgs - ne vairs tikai bruņniecības muižu īpašnieki, bet viņiem līdzās - nematrikulētie muižnieki, pilsētnieki un zemnieki

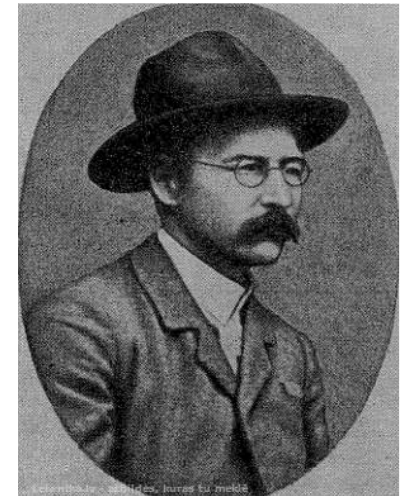
RLB: Vēbers un Veinbergs

- Aleksandrs Vēbers (1848-1910), laikraksts "Balss"
- Zemstes
- Vācu kultūra - norietējusi, krievu - uzplaukst
- Baltijas privilēģijas - anahronisms
- Fricis Veinbergs (1844-1924), Baltijas vēstnesis, Rīgas lapa
- Paplašināts landtāgs
- Baltijas privilēģijas un autonomija - "lielākais dārgums" arī latviešiem
- Apvērsta "priekšposteņa teorija"
- Latviešu aristokrātija

Sociāldemokrāti: LSDSP un «Savienībnieki»

- Mikēlis Valters (1874-1968)
- Krievija – sadalāma
- Tieša pilsoniska līdzdalība
- Fricis Roziņš (1870-1919)
- Proletāriskā revolūcija
- Sociālistu federācija

Pirmais Pasaules karš

Ceļā uz 18. novembri

- Latviešu strēlnieki
- Bēgļu organizācijas
- «Alternatīvie» projekti
- «Iespēju logs»: LPNP un «Demokrātiskais bloks»
- Plaša vienprātība

Paldies!